

УДК 811.111'25:621

Бережна О. О.

ст.викл. ЗНТУ

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ АНТРОПОНІМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Власне ім'я розглядається переважно як мовне явище в аспекті його лінгвістичного та історичного розвитку. Ім'я – це знак, на основі якого індивідуалізується та ідентифікується особа.

Антропоніміка – галузь ономастики, що вивчає власні назви людей (антропоніми) [4, с. 29]. Антропоніміка досліджує: особливості утворення антропонімів; основні принципи номінації людини; шляхи переходу апелятива в антропонім і навпаки; хронологічні характеристики антропонімів, їх зміни в часі; виникнення різних форм найменування людини; словотвір різних класів антропонімів; функціонування тих чи інших антропонімів у мові на різних хронологічних зрізах [5, с. 87]. Антропоніміка також розв'язує суто практичні проблеми: правопис антропонімів; передача антропонімів іншою мовою [3, с. 39]. Антропоніміка вивчає такі функції

антропонімів у мовленні, як номінацію, диференціацію, зміну імені, пов'язану з віком, сімейним станом, життям серед людей іншої національності, переходом в іншу віру, вступом в таємні товариства та ін.

Як відомо, між англомовною та українською антропонімічними системами існують як подібності, так і відмінності. До схожих рис відносяться наступні: наявність в обох системах яскраво вираженої позиції «ім'я» (first name, Christian name, given name) – «прізвище» (last name, surname). При цьому в обох мовах на мовному рівні ім'я, як правило, передує прізвищу, а на мовному рівні (у статтях енциклопедичного словника) на перше місце виноситься прізвище, а особисте ім'я слідує за ним; наявність східних способів утворення прізвищ: а) від особистих імен: *John – Jones, Johnson* (Іван – Іванченко), *Andrew – Andrews, Anderson* (Андрій – Андрійченко), *Peter – Peters, Peterson* (Петро – Петренко); б) від назв професій: *cooper – Cooper* (бондар – Бондаренко, бондари – Бочаров), *millar – Miller* (мірошник – Мельник), *tailor – Taylor* (крavecь – Портненко); в) від назв тварин: *wolf – Wolf* (вовк – Вовченко), *fox – Fox* (лисиця – Лісіцин), *bull – Bull* (бик – Биков); г) від кольору: *white – White* (білий – Біловець), *black – Black* (чорний – Черненко), *brown – Brown* (бурий – Буров)[2, с. 37].

Посилання на подібні риси двох антропонімічних систем допомагає усвідомити спорідненість культур різних народів, спільні корені цих культур, які проявляються всупереч їх територіальної роз'єднаності. Разом з тим потрібно звернути увагу на наступні риси відмінності між двома системами: наявність декількох імен при одному прізвищі в англійській антропонімічній системі: *Herbert George Wells, George Bernard Shaw, William Somerset Maugham*. В українській мові відсутня традиція давати людині 2 (3 або навіть 4) імені, однак є такий незвичайний для англійської антропонімічної системи компонент, як прізвище, по батькові: *Олена Олеговна, Віктор Романович*; відсутність у переважній більшості англійських прізвищ закінчень-формантів, які слугують для їх побудови. В українській мові є чимале число формантів, за допомогою яких утворюють прізвища: –енко, –ев (а), –ін (а), іноді –ський (–ська) і дозволяють без зусиль ідентифікувати прізвища в потоці пов'язаної мови. Крім того, в українській мові спостерігається протиставлення чоловічих і жіночих прізвищ, що зовсім не характерно для англійської мови. Можливість в англійській мові іменувати дружину через особисте ім'я або прізвище чоловіка: *Mrs. JohnJohn Smith, Mrs. WWilliam Brown, Mrs. FFrank Algernon Cowperwood*. В українській мові на дружину поширюється тільки прізвище чоловіка, але не його ім'я [1, с. 45].

Можна зробити узагальнений висновок, що ім'я надає висловлюванню визначеність, конкретність, служить для індивідуалізації особистостей, а також географічних і інших об'єктів, які розглядаються відокремлено; На

сьогодні імена – невід'ємна частина життя людей, плід колективної творчості, відображення світогляду, критичного сприйняття дійсності. Це явище, собою унікальну можливість глибокого вивчення менталітету, системи цінностей, процесу їх історичної зміни та інших складових безмежної науки про людину.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Герасимчук, В. А. Антропоніми: історія і сучасність [Текст] / В. А. Герасимчук, А. Ф. Нечипоренко. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2002. – 286 с.
2. Ермолович, Д. И. Имена собственные на стыке языков и культур [Текст] / Д. И. Ермолович. – М. : Валент, 2001. – 200 с.
3. Костюченко, Ю. П. Історія англійської мови [Текст] / Ю. П. Костюченко. – Київ, 1953. – 118 с.
4. Антропонім. Українська мова: енциклопедія [Текст] [авт.-уклад. Железняк І. М.]. – К. : Українська енциклопедія, 2000. – 254 с.
5. Масенко Л. Т. Антропоніміка [Текст] / Л. Т. Масенко// Енциклопедія сучасної України / Нац. акад. наук України. – К. : , 2001. – Т. 1: А. – 2001. – 602 с.